

III.

Gazdaságföldrajzi viszonyok vázlata.

A természet mostohasága bontakozik ki szemeink előtt, ha a gyergyói medencét gazdaságföldrajzi szempontból vizsgáljuk. Már az első benyomások meggyőzik a szemlélőt, hogy a magas hegyek, meredek, sziklás hegyoldalak, valamint a szakadékszerű völgyek csak igen kemény munka árán kínálják a szűkös megélhetést, az itteni népnek.

A medence fensíkja sem biztat kényelmes életlehetőségekkel. Itt az éghajlat zordsága szab korlátokat a mezőgazdaságnak. A kincseket sejtetni engedő altalaj is jelenlegi feltáratlanságában inkább a képezet erejét táplálja, minthogy alapját képezze egy magasabb gazdasági tevékenységnek és az azzal járó magasabb kultúrának. A folyóvizek ereje is kihasználatlan még. A gazdaságföldrajzi tényezők eme hátrányos hatásait még a határvidéki fekvés is súlyosbítja.

A gazdaságpolitikára vár az a feladat, hogy az itteni életkörülményeket a lehetőség szerint elviselhetőbbé tegye. A gazdaságföldrajzi tényezők hatásai ebből a szempontból két csoportra oszlanak. Vannak olyan gazdaságföldrajzi tényezők, amelyek kedvezőt-

Beier Sándor: A Gyergyói medence gazdasági fejlesztésének kérdése
len hatásait csökkenthetjük gazdaságpolitikai beavatkozással. Van azonban olyan tényezői is, mint pl. az éghajlat, melyet megváltoztatni nem tudunk. Kénytelenek vagyunk tudomásul venni és a gazdaságpolitika legfeljebb oda irányul, hogy a legkedvezőbb alkalmazkodási lehetőségeket kutatja és ajánlja fel elfogadás végett. Vizsgáljuk meg sorra a legfontosabb gazdaságföldrajzi tényezőket, hogy lássuk mennyiben alkalmasak célkitűzésünk elérésére.

1. Altalaj.

Az altalaj viszonyaira vonatkozólag konkrét adatok nem állanak rendelkezésre. Ezen a vidéken tervszerű és rendszeres altalajkutatás nem volt. Az 1902-ben megtartott székely kongresszus határozati javaslatában a következőket olvashatjuk: „Miótán a Székelyföldről, dacára a gyakori kutatásoknak és földtani leírásoknak, hű geológiai képünk még mindig nincs, fölkéri a kormányt, hogy szakközegei által a Székelyföld geológiai fölkutatását mielőbb dolgoztassa ki...”¹⁷

Egy tervszerű bányaipar alapjának lerakása csakis rendszeres kutatás eredményeit feltüntető geológiai térkép alapján lehetséges. A székely kongresszus óta eltelt négy évtized után is fennáll Gyergyóra vonatkozólag a határozati javaslatban foglalt fenti kívánság. A románok is megelégedtek a már feltárt kincsek kiaknázásával és ezen a vidéken nem végeztek sem kutatási, sem pedig feltárási munkálatokat.

A régi leírásokban sok szó esik márványról, szénről, ólomról, ezüstről stb.-ről. A legszebb márvány Szárhegy környékén található. Mégpedig „tej-

---

¹⁷ Sz. K.: 125. o.

Beier Sándor: A Gyergyói medence gazdasági fejlesztésének kérdései fehér márvány, melynek felülete hajnalpír színt ölt a lég érintkezésénél”. írja Orbán Balázs.¹⁸

Ditró környékén található a község nevéből elnevezett „ditroit”. „Közrez alatti Orotva völgyében fedezték fel néhány éve azon másutt sehol, elő nem forduló szép sötétkék színű díszkővet, melyet a geológusok Ditroitnak kereszteltek el.”¹⁹ Szép szürke márvány található Vasláb községben. Ez a márvány már épület- és sírkövek faragására is használható.

Az ólom és ezüst előfordulásával, kapcsolatban Orbán Balázs felemlít egy rusbergi bányatársulatot, mely 1837-ben a tölgyesi szorosban érceket bányász „és a fekete csillám palában oly gazdag ólom felét talált, melynek mázsája 45—65 font ólmot, 3—9 lat ezüstöt tartalmazott.”²⁰

Borszék környékén barnaszén is található, de a legjobban értékesített altalaji kincs eddig kétségtelenül a borvíz. A borszéki borvíz világhírű. Jó hírnevének köszönhető, hogy a románok még a nevét is fordítás nélkül vették át és „borvíz dela Borsec” néven hozták továbbra is forgalomba. Még a világháború előtt ismerték egész Európában. Borszéknek több kútja és forrása van. Vize bőségesen tartalmaz szénsavat. Gyógyhatását lithium és más ásványtartalma adja meg. A víz hőmérséklete 7—10 Celsius között van.

Eltétekintve az eddig legjobban értékesített borvítzól, az altalajnak ma még nincs más olyan terméke, ami bekapcsolódott volna a gazdasági élet vérkeringésébe. Ennek többféle oka van, de az alapok,

---

¹⁸ I. m. 115. o.

¹⁹ Orbán Balázs: i. m. 119. o.

²⁰ Uo. 128. o.

Erdélyi Magyar Adatbank

Beier Sándor: A Gyergyói medence gazdasági fejlesztésének kérdései mint az indulás kezdete, az altalaj feltáratlansága. Egészséges gazdasági élet megindulásához feltétlenül szükséges lenne ennek a vidéknek feltárása, mégpedig a legnagyobb gonddal és tervszerűséggel.

A borvízben levő lithium, vas és egyéb ásványi anyagok, valamint a környéken található szén, a Gyergyó szomszédságában levő balánbányai réz stb. többet sejtetnek, mint amennyit a feltártság mai foka bizonyítani tud.

Ha feltételezzük, hogy az utolsó feltárási és kutatási kísérletek a világháború kitörése előtti években történtek, akkor egészen új lehetőségek nyílnak ezen a téren, mert az eltelt 3 évtized alatt a feltáró eszközök technikailag sokat fejlődtek. Egyes nehezen megoldható feltárási feladatot könnyebben lehet elvégezni ma, mint a századfordulót követő években. Fennállhatott akkor olyan nehézség is, amelyet technikailag egyáltalán nem lehetett megoldani, ma viszont a technika fejlettségénél fogva nem jelent akadályt és meg lehetne vetni az alapját az itteni bányáiparnak.

Döntő fontosságú ebben a kérdésben a termelés terén elért fizikai, vegyi, szervezési stb. eljárási módok tökéletesedése is, ami a vállalkozás jövedelmezőségével van összefüggésben. Tehát ma jövedelmező lehet olyan kitermelés, amely akkor biztos veszteséggel járt.

Mindaddig azonban, míg ezek a próbálkozások eredményre nem vezetnek, az itteni kérdések megoldásánál az altalaj, mint gazdaságföldrajzi tényező, csak problematikusán vehető figyelembe, mert jelenlegi állapotában nem járul hozzá a nép életszínvonalának még biztosításához sem, mégkevésbé annak emeléséhez.

2. Talaj és éghajlat.

Gyergyó területe eltekintve a Maros völgyétől a legjellegzetesebb hegyvidék. Ennek a hegyvidéknek talaja és éghajlata a mezőgazdálkodásnak csak korlátozott lehetőségeket nyújt. Talaja köves és sziklás; éghajlata zord.

A hőmérséklet ingadozása szélsőséges és hirtelen változó. Az évi közepes hőmérséklet Gyergyószentmiklóson 7.— C., Borszákon ellenben már 3.8 C. Megyei viszonylatban a legnagyobb észlelt meleg 33.9, a legnagyobb hideg 30.— C., a hőmérséklet abszolút ingadozása tehát 63.9 C.²¹

A nyári és téli napok száma Gyergyószentmiklóson a következőképen alakult a különböző hónapokban:

Év	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	Összesen	nyári nap	
							Első	Utolsó
1923.	5	1	4	5	4	19	V.10	IX.4
1925.	1	1	—	3	—	5	V. 30	VIII. 26
1927.	—	12	3	5	4	24	VI. 3	IX. 28

Ebben a táblázatban nyári napnak számít az a nap, melyen a hőmérő a +25 C. fokot elérte. Ilyen nap 1925-ben csak 5 volt összesen.

Fagyos napnak tekintjük azt a napot, mikor a hőmérő a 0 C-t eléri. Ezek így alakultak:

Év	I.	II.	III.	IV.	V.	X.	XI.	XII.	Össze- sen	Utolsó fagyos nap	
										Első	
1923.	28	25	4	4	—	—	3	25	89	IV. 5	XI. 14
1925.	27	10	12	—	—	3	10	23	85	III. 23	X. 18
1927.	27	16	1	—	4	—	11	29	88	III.17	XI. 14 ²²

²¹T. Nagy Imre: Csíkmegye közgazdasági leírása, 1902-8. o.

²²Gociman C. Aurel dr.: Industria și comerțul lemnului, din basinul Mureșului superior, Kolozsvár, 1929. 44—46. o.

Erdélyi Magyar Adatbank

Beier Sándor: A Gyergyói medence gazdasági fejlesztésének kérdései

A fenti táblázatból is láthatjuk, hogy a tél hosszú, legtöbbször november elején, de néha már október végén beáll és hat-hét hónapig tart.

Az évi csapadék átlagos mennyisége 600—900 mm. között váltakozik. A levegő nyirkosabb januárban és legszárazabb májusban.

A szelek igen erősek és legtöbbször nyugatról és északról fujnak. A zivataros napok megyei átlaga 22—34 között váltakozik.

A felsorolt statisztikai adatokból láthatjuk, hogy a mezőgazdálkodásnak nem igen kedvez a természet. Különösen a hirtelen beálló telek okoznak károkat. Ezeket a károkat értékben sajnos nem tudjuk kifejezni, mert a be nem ért termények kiesett mennyiségéről nem áll rendelkezésünkre statisztikai adat.

A természet mostohaságát bizonyítja az, hogy az itteni lakosság gabona behozatalra szorul. A székelyföldi gabona behozatalra vonatkozólag Vita Sándor végzett számításokat.²³ E számítások szerint a székelyföldi gabona szükséglet fejenkénti évi átlaga 282 kg., mellyel szemben a tényleges termelés jó közepes évben lejenként csak 199 kg. A hiányzó fejenkénti 83 kg-ot behozatallal kell kiegészíteni.

Meg kell említenünk még azt, hogy *az itteni éghajlati feltételek a székelyföldi átlagnál jóval kedvezőtlenebbek.* Ez indokolja az itteni vidék elsőbbségét, midőn a gabonabehozatal fedezésére szükséges egyéb jövedelmi források fejlesztésének sorrendje esedékessé válik.

3. Energiaforrások.

Az energiaforrások okszerű felhasználása a géptechnika fejlődésével és a gépi munka egyre növekvő

---

²³ Vita Sándor: A Székelyföld önellátása, Hitel, 1937 273—277. o.

Erdélyi Magyar Adatbank

Beier Sándor: A Gyergyói medence gazdasági fejlesztésének kérdései
 térfoglalásával fokozódó jelentőségre tett szert. A gyergyói medence gazdasági fejlesztésével kapcsolatban azok az energiaforrások érdekelnek, melyeknek az ipari termelésben gyakorlati jelentőségük van.

A természet közvetlen energiaforrásainak élő energiái közül itt csupán a mozgó víztömegek energiája jöhet számításba. Bár a szél ereje számottevő erőforrást jelent, megbízhatatlanságánál fogva a korszerű igények kielégítésére nem felel meg.

A Görgényi és Gyergyói havasok kedvező domborzati és éghajlati viszonyaikkal a vízierővel való gazdálkodásnak tág lehetőségeit rejtegetik. A gyorsesésű patakok hosszú sora és a Maros felső folyásának eddig ki nem használt mozgási energiája veszteséget jelentett és fog jelenteni még sokáig az itteni gazdasági élet számára.

Újabb számítások nincsenek az itteni vízierők nagyságáról. A Maros felső folyásának szakaszonkénti legnagyobb elméleti lőereje Viczián Ede régi számítása szerint így alakul:

Helynevek	Szakaszok megjelölése a torkollattól számított folyó kilomé- terek szerint	Számításba vett		
		vízmenyiség m ³ /sec.	átlagos esés m/l km.	HP/l km.
Maroshévíz	715—718			
	720—725	4.90	2.80	183
Gyergyóvárhegy	735—737			
	735—740	4.30	1.20	69
	745—750	3.30	0.40	18
Gyergyóremete	745—748			
	755—760	3.00	1.20	48
Gyergyóalfalu	765—767			
	770—775	0.90	3.20	38 ²⁴

---

²⁴ Viczián Ede: Magyarország vízierői. Budapest, 1905. 226/27. o.

Beier Sándor: A Gyergyói medence gazdasági fejlesztésének kérdései

A legbővebb vizű folyó ezen a vidéken a Maros, de a többi folyóvizek ereje sem lebecsülendő. Ez az elgondolás indította annak idején az illetékeseket arra, hogy a Gyilkostónál az ottani környék vizijének kihasználására áramfejlesztő erőműközpont építését tervezék. Ennek a villamos központnak lett volna a feladata, hogy a gyergyói medencét villamos árammal ellássa.

A Székelyföld villamosításának nagyvonalúsága azonban újabb tervek megvalósítását vetette fel. Ezek a tervek valószínűleg Erdőszentgyörgy vidékének földgáz forrásaira építenek. Az itteni vizierők kihasználásának elejtése súlyos csapást jelent a vidéknek. Meg kell tehát találni a módját annak, hogy ezek a vízierők bekapcsolódhassanak a nemzeti termelésbe. Az áramellátás biztosítása is kívánatossá teszi **a kisegítő tartalék** telepek **építését**. Esetleg egy ilyen kisegítő telep építését kellene biztosítani ennek a vidéknek. Más-más helyen felépített és más-más természetű erőforrásokkal dolgozó telepek áramszolgáltatásának folytonossága is sokkal jobban biztosítható, mint egyetlen központosított telep esetén.

A kötött energiák, melyek kémiai energia alakjában energiahordozókban vannak lekötve négy főcsoportra oszlanak: 1. a növényi tüzelőszerek, 2. az ásványi szenek. 3. az ásványi olajok és 4. a földgáz.

A gyergyói medence jelenlegi ismereteink alapján földgázzal és ásványi olajjal nem rendelkezik. Ásványi szénen azonban már tartalmaz az altalaj, de a mostani gyakorlati jelentősége a kötött energiák másik nagy csoportjával, a növényi tüzelőszerekkel szemben, ma még igen csekély. A nagy erdőkitermelések idején a fahulladék és fűrészpor is bőséges energiát jelentett. Éveken keresztül például a gyergyószentmiklósi villany-

Beier Sándor: A Gyergyói medence gazdasági fejlesztésének kérdései
telep üzemanyagul kizárólag majdnem csak fűrészport (mosztot) használt.

A gyergyói medence két legfontosabb energiaforrása ezek szerint a tüzelőszerű használt fa és a vizierők. Ezzel az erőforrások legértékesebb csoportjának jutott birtokába, mert energiagazdálkodás szempontjából a növényi származású tüzelőszerek és vizierők jelentősége abban áll, hogy az ásványi származású energiák véges készletével szemben, évről-évre megújuló értéket jelentenek. Az ásványi eredetű tüzelőszerek felhasználásával tőkénket éljük fel, míg vizierőink és erdősegeink évi hozamában, a természetnyújtotta tőke gyümölcseit élvezzük.²⁵

A tüzelőszerű használható fakészletek azonban jelenleg nem bőségesek. A román uralom idején végbevitt mértéktelen erdőkitermelés még sokáig éreztetni fogja káros hatását. A vizierők kihasználása ugyanakkor pedig még kezdetét sem vette, hogy legalább ott, ahol az lehetséges, helyettesítse, illetve pótolja a növényi eredetű erőforrások használatát.

Így elmondhatjuk az energiaforrásokról, hogy jelenlegi állapotukban nem szolgálhatják a gazdasági élet élénkítését.

Meg kell említenünk még azt az erőforrást is, mely villamos energia alakjában fog az itteni gazdasági élet rendelkezésére állani, ha az általános szélességi villamosítás sikeresen befejeződik. Annak ellenére, hogy nem helyi energia kihasználásáról van szó, mégis nagyhorderejű lehet különösen az ipar fejlődésére, de később fejlesztő hatását a mezőgazdaság is érezni fogja.

---

²⁵ Közgazdasági Enciklopédia, Bp. 1932. II. kötet 83. o.

4. Határvidék jelleg

Miként a földrajzi leírásból is kitűnik a gyergyói medence az ország keleti határában fekszik. Határmenti fekvésével a gazdaságpolitikuskak feltétlenül számolnia kell. Számba kell vennie az összes előnyöket és hátrányokat, melyek a határmenti fekvésből kifolyólag Gyergyó fejlődésére hatással vannak.

A századok folyamán betöltött határvédelmi hivatás felbecsülhetetlen gazdasági veszteséget jelentett a gyergyóiaknak. Ennek a szolgáltatásnak ellátása rengeteg munkaóra elvesztését jelentette a nép magángazdasága számára.

„A határvédelmi szolgálat évente 149 és fél napot vett igénybe hosszabb-rövidebb megszakításokkal, az egész esztendőn át. Ez a közel félévi lefoglaltság óriási hátrányt jelentett a földművelésben és gazdálkodásban, holott továbbra is ez maradt az élet egyedüli alapja, mert a katonai szolgálatért nem járt fizetés.”²⁶

Ezt a súlyos áldozatot akkor tudjuk igazán értékelni, ha arra is gondolunk, hogy egy ilyen határvédelmi hivatás betöltése mennyivel könnyebb volt más vidéken, pl. a gazdag Bácskában, melynek televényűdös földje könnyebb határszéli életet tud biztosítani, mint a köves, sziklás gyergyói talaj.

Azóta a honvédelmi elgondolás is lényegesen megváltozott. Ma már a határvédelmet az ország egész lakossága közösen látja el. A múltban elszenvedett veszteséget részben pótolja az a forgalomemelkedés, melyet az itteni határvidéken elhelyezést találó katonaság okoz.

A mezőgazdaság számára különösebb hátrányt

---

²⁶ Böződi Györgyi i. m. 212. o.

Erdélyi Magyar Adatbank

Beier Sándor: A Gyergyói medence gazdasági fejlesztésének kérdései nem jelent a halármenti fekvés. Másképp van azonban az iparban. Itt ugyanis a határvidék-jelleg képes egyes iparok kifejlődését teljesen megakadályozni. Különösen áll ez a hadiiparra, mely valósággal menekül a határvidéktől.

A gyergyói medence iparosításával kapcsolatban is felvetődik az a kérdés, melyik az az ipar, melynek fejlődését nem gátolja a határvidék-jelleg.

Miként fentebb említettük a mezőgazdaságnak nem okoz különösebb hátrányt a határmenti elhelyezkedés. Ugyanez áll a mezőgazdasággal rokon erdőgazdaságra és állattenyésztésre is. Az iparosítás elindításának ezen a vidéken tehát az erdő- és mezőgazdaság, valamint az állattenyésztés szolgáltatta nyersanyagok feldolgozására kell támaszkodnia. Ezek szerint a mezőgazdasági ipar az az ipar, melynek fejlődését nem gátolja a határmenti fekvés.

Ez az ipar elsősorban a belső szükségletek kielégítését kell, hogy ellássa és nem engedhető meg, hogy csak a kivitel lehetőségére építsen. A mult század végén kifejlődőben volt már egy székely kisipar, melynek egyedüli piacát Románia jelentette.²⁷

Az Osztrák-Magyar Monarchia és Románia között 1882-ben kitört vámháború ezt a kezdő székely kisipart teljesen tönkre tette. Ennek a vámháborúnak még országos hatása is érezhető volt. „E vámháborúval kezdődött a Monarchia iparának térvesztése a román piacon, míg Románia egyenlőre állatkivitele számára nem talált kárpótlást.”²⁸

A kereskedelem számára a határmenti fekvés nem jelent hátrányt. Természetesen feltétele ennek a jó és

---

²⁷ Böződi György: i. m. 99. o.

²⁸ Heller Farkas: Közgazdaságtan II. Budapest, 1932. 224. o.

Erdélyi Magyar Adatbank

Beier Sándor: A Gyergyói medence gazdasági fejlesztésének kérdései gyors közlekedési eszközök és a mérsékelt szállítási díjszabás. Erős külkereskedelmi forgalom még élénkíti vámtevékenységével a kedvező útvonalon fekvő határmentét. A gyergyótölgyesi és gyergyóbékási szorosok alkalmasakká válhatnak egy esetleges külkereskedelmi forgalom lebonyolítására, de ehhez okvetlenül szükséges a vasútvonal kiépítése a körvasúttól az említett szorosokig.

Tehát a határmenti terület mezőgazdaságára, iparára és kereskedelmére más-másképen hat ugyan a ha távvidékjelleg, de ez a hatás az általános gazdasági életre nem előnyös. A hátrálynak nagy része a mai központosított közigazgatásban gyökerezik és már részbeni decentralizációval kiküszöbölhető lenne. A további hátrányok enyhítésére a gazdaságpolitikának meg vannak a maga eszközei és közbelépése mint majd később látni fogjuk a gyergyói medencében feltétlenül indokolt.

5. Úthálózat és közlekedés.

Az erdélyi, de különösen a székelyföldi közútak elhanyagoltsága nyilvánvaló tény. A közútak elhanyagoltsága nehezíti a közlekedést és csökkenti a forgalmat. Ezért szükséges ezeknek az utaknak kijavítása s rendbehozása a legrövidebb idő alatt.

Az utak jó karbantartása mellett különösen kívánatos a közlekedés fejlesztése szempontjából először is a medence központjában fekvő nagylélekszámú közületek közti autóbuszközlekedés minél olcsóbbá tétele és a járatok sűrítése. Nagyhorderejű lépést jelentene, ha az általános gazdasági fejlődéssel párhuzamosan naponta több autóbuszjáratot állítanának be Gyergyószentmiklós — Szárhegy — Ditró — Remete, valamint

Beier Sándor: A Gyergyói medence gazdasági fejlesztésének kérdései
Gyergyószentmiklós—Alfalu—Csomafalva—Újfalú és
Tekerőpatak között. **Ez által el lehetne kerülni, hogy
csupán egynéhány kilométer miatt ez a vidék a nagy-
községek széteső érzetében éljen.**

A medence központja és a külső gyergyói részek
közti úthálózat és közlekedés kérdései a távolabbi for-
galom szempontjából fontosak. A Gyergyószentmiklós—
Gyilkostó—Gyergyóbékás, a Ditró—Gyergyótölgyes és
a Gyergyóremete—Laposnya (Szászrégen felé) közti
utak további kiépítése, illetve állandó karbantartása
elsősorú gazdaságpolitikai szüksége ennek a vidék-
nek. Szászrégen és Laposnya közötti mintegy 40 km-es
útszakasz már ki van épülve. Laposnyától Remetéig
mintegy 20 km-es utat kellene még csak kiépíteni,
hogy a rég várt közvetlen forgalom Gyergyóremete és
Szászrégen között megindulhasson.

Szükségesnek látszik a Ditró és Borszék közötti
közvetlen állami útvonal kiépítése is. Ugyanis nem
lehet közömbös a gyergyói központi közületek szem-
pontjából, ha a Ditró és Szárhegy birtokán fekvő
világhírű borszéki fürdő nagy idegenforgalma **közvet-
len kapcsolódik be gazdasági életébe vagy mint jelen-
leg Maroshévízen keresztül nagy kerülővel.**

Ennek az útvonalnak megépítését már a székely
kongresszuson kérték. „Föltétlenül szükséges, hogy a
Ditrónál elhaladó állami út kiágazásából Közrezen át
Borszék—Bélbornak egész Dragojászáig egy állami út-
vonallétesítsék.”²⁹

Gyergyószentmiklós és Balánbánya közötti út
fenntartása is gazdaságosnak mutatkozik, különösen
ha Balánbányán a rézbányászat újból megindul. Erről
az útról Orbán Balázs is megemlékezik: „Csíkból

---

²⁹ Sz. K.: 254. o.

Beier Sándor: A Gyergyói medence gazdasági fejlesztésének kérdései
Gyergyóba vezető utat, ha azt eszélyesen és a tájalkulás tekintetbe vételével vezették volna, az Olt völgyén kell vala felvinni egészen annak forrásáig, hol egy menedékes hegyhátan minden nagyobb nehézség nélkül át lehetett volna vezetni Gyergyóba.”³⁰

A vízi utak jelentősége ma már sokkal kisebb mint régen volt. Hajdan igen élénk tutajozás folyt a Kis-Besztercén és a Maroson, Gyergyóalfalutól lefelé. A forrástól „alig egy órai távra eső Alfalunál már tutajokat hordanak zúgó hullámai” írja Orbán Balázs a Marosról.³¹

Tekintve, hogy a szállítási eszközök rohamosan kifejlődtek és a tutajozással az áru minősége romlik, lehetséges, hogy a tutajozás létjogosultságát végképp elveszti. Siettetni fogja ezt a folyamatot a minőségi fapipar kifejlődése is. Ennek az iparnak könnyű áruai, mint például fogszikkáló, gyufa stb. előnyösen szállítható tengelyen is.

A gyergyói medence legfontosabb útvonala a székelyföldi körvasútnak erre a területre eső része mintegy 54 km. Ez a körvasút csak 1909-ben épült ki teljesen. A vasútvonal megnyitása fordulópontot jelentett a székelység életében. Teljes fejlesztő hatását azonban a székelység még máig sem élvezhette. A történelmi tényező gyakori közbelépése kisebb-nagyobb szakaszokra osztotta fel az azóta eltelt időt. Ezeknek az időszakoknak megfelelően váltakozott a vasútvonal jelentősége is. A forgalomnak való átadásától a világháború kitöréséig rendelkezésre állott idő rövid volt arra, hogy a gazdasági hatását le lehessen mérni, tudományosan feldolgozni és a szükséges intézkedéseket meghozni. Azután több mint négy éven keresztül a

---

³⁰ I. m. 103. o.

³¹ I. m. 103. o.

Beier Sándor: A Gyergyói medence gazdasági fejlesztésének kérdései
háborús erőfeszítések szolgálatában állott. A békekötés után az idegen uralom alatt az itteni nép érdekébe hozandó gazdaságpolitikai intézkedésekről pl. kedvezményes díjzabás, különjáratok stb. szó sem lehetett. A második bécsi döntéssel a vonal megszakadt. Most mikor a Szeretfalva—Déda közti vasútvonalat a forgalomnak átadták, újból a háborús erőfeszítések idejét éljük.

A Székelyföld közlekedését a Marosvásárhely—Sepsiszentgyörgy közti székely körvasút csak részben oldotta meg. Egy második vonal szükségességét már régóta érzi a gazdasági élet.

A visszacsatolás után nemsokára Petrichevich-Horváth Miklós báró dr. ezt a második vonalat a következőkép jelöli meg: Marosvásárhely—Székelykeresztúr és Székelyudvarhely—Sepsiszentgyörgy között.³² Élénk sajtóvita is folyt az Udvarhely—Csíkszereda és Marosvásárhely—Székelyudvarhely—Sepsiszentgyörgy közti vasútvonal megépítése, illetve megépítésének elsőbbsége körül. Dr. Barabás Andor Háromszék vármegye alispánja is a Marosvásárhely—Székelyudvarhely—Sepsiszentgyörgy közti vasútvonal megépítése mellett foglalt állást.

A végleges megoldáshoz azonban csak akkor érünk el, ha a két vonalat nyugat-kelet irányban is összekapcsoljuk. Hiszen ennek szükségességét érezték azok, akik a Székelyudvarhely—Csíkszereda közti vasútvonal mellett sorakoztak fel. **A keleti és nyugati székely részek vasúttal való összekapcsolása** sürgős nemzeti és gazdasági érdek. A Görgényi havasok, a Hargita és Baróti hegyek mintegy népválasztóként

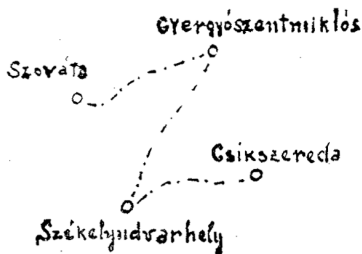
---

³² Magyar Statisztikai Szemle, 1940. 753. o. A továbbiakban: M. S. Sz.

Erdélyi Magyar Adatbank

Beier Sándor: A Gyergyói medence gazdasági fejlesztésének kérdései
húzódnak a Székelyföld közepén gazdasági és kultúrális szempontból egyaránt.

Három rövid vasútvonallal ez a kérdés is megoldódna. Megoldódna egyuttal hosszú időre az egész székelyföldi vasútvonal kérdésének lényege is. Ez a három vonal a következő; Szováta—Gyergyószentmiklós, Gyergyószentmiklós—Székelyudvarhely és Székelyudvarhely—Csíkszereda. Ezt a három vasútvonalat, ha egységbe akarjuk foglalni, nyomtatott z-betű alakjánál fogva, röviden zévasútnak nevezhetjük.

A megépítendő
„Székelyföldi
zévasút“.

A zévasútnak két vonala az erdélyi folyammenti vasútvonalak folytatása. A Szováta—Gyergyószentmiklós közti vonal a Kis-Küküllő völgyében szaladó vasút meghosszabbítása lenne. Az Udvarhely—Gyergyószentmiklós közti vasút pedig meghosszabbítaná a Nagy-Küküllő völgyének vasútvonalát a Sikaszó völgyén fel.

A zévasút harmadik ága lenne talán a legnehezebben megépítendő technikai szempontból, mert Székelyudvarhely és Csíkszereda közt folyam- és hegyrendszereket kell átszeli.

Toporczi Emil dr. a Marosvásárhely—Székelyudvarhely—Sepsiszentgyörgy közti vasútvonal, vala-

Beier Sándor: A Gyergyói medence gazdasági fejlesztésének kérdései mint a Székelyudvarhelyről kiinduló gyergyószentmiklósi és Csíkszeredai vonalak **egyidejű építését** sürgeti.³³

A székely körvasúttal párhuzamosan futó második székely fővonal és az említett székelyföldi zévasúton kívül még egy vasútvonal kerülhet szóba, mely Romániával való összeköttetést lenne hivatva süríteni. Ez mint lehetőség adódik, mert szükségességét a Magyarország és Románia, illetve az ukrán keleti részek közti gazdasági forgalom jövőbeni alakulása dönti el. Ez a vonal vagy Gyergyószentmiklós és Gyergyóbékás vagy Maroshévíz és Gyergyótölgyes között épülhetne ki a békási, illetve a tölgyesi szoroson át. A székely kongresszus az utóbbit ajánlotta.³⁴

Számításba kell azonban vennünk, hogy azóta kiépült a Beszterce—Dornavatra közti vonal. A dornavatrai (Csernovic felé) és gyimesi (Galacnak) vonalak közti távolság közepére esik a tölgyesi (Odessza felé) vasútvonal terve, ami megint ezen szoros mellett érvel. Ha a vasút megépítése szükségessé válik és Tölgyesen keresztül épülne meg, akkor Gyergyószentmiklós és Gyergyóbékás között a tervezett villamosjárat is elegendő lenne az idegenforgalom lebonyolítása és élénkítése érdekében, lemondva az országközi forgalom előnyéről.

---

³³ Magyar Közlekedési Szemle, 1942. 5. szám 28. o.

³⁴ Sz. K.: 266. o.